शील *m. n.* natura, indoles. BH. 6.16. SA. 6.43. *praesertim* bona indoles, bona vitae ratio, boni mores, virtus. IN. 4. 7. BR. 2.27. N. 12.26. 16.24. 19.13.19. SA. 2.20. — *In fine compp.* BAH. studium, voluntas, libido; *e. c.* मृगयाशील venandi voluptatem, venandi studium habens, venationi deditus. SAK. 27.8. infr. (Cf. slav. *sila* vis.)

शीलवत् (a praec. s. वत्) bonâ indole praeditus. RAGH. 10.71.

शुक *m.* psittacus.

शुक्र (r. शुच् s. र) 1) *m.* Planeta Venus *vel* ejus moderator, *Bhrigûs* filius, *Daityorum* praeceptor. 2) *m.* nomen mensis, Aprilis-Maius. H. 1.10. 3) *n.* semen virile. MAH. 1.2434.

शुक्ल (r. 2. शुच् s. ल) 1) albus. SA. 1.19. 2) *m.* mensis dimidium, quo luna crescit. BH. 8.24.

1. शुच् 1. *P. interdum A.* dolere, moerere, lugere, miserari (Praet. mltf. अशोचिषम् et अशुचम्). N. 12.73.: समाश्वसिहि मा शुचः; BH. 16.5.: मा शुचः. *C. acc.* N. 8.24.: शोचन् नलन् नृपम्; 11.11.: न शोचाम्य् अहम् आत्मानम् ...कथन् तु भवितास्य् एक इति त्वान् नृप शोचिमि (शोचिमि pro शोचामि, ut videtur, metri causâ, cf. रोदिमि etc. gr. 354.); 11.22.; 15.12.: काम् एनां शोचसे नित्यम्. — *Caus.* 1) moerore afficere. MAH. 4.581.: शोचयति माम्. 2) *i. q. primit.* MAH. 1. 5649.: शोचयन् प्रेतकार्याणि चकार. (Cf. 2. कुच्, कु, खु, gr. *κωκύω*, lith. *kauk-iu* ululo; fortasse hib. *caoine* «cry or lamentation for the dead, bewailing, mourning» = शोचन.)

c. अनु lugere, miserari. N. 15.12. BH. 2.11.25. — *Caus. id.* MAH. 2.9524.

c. परि *i. q. simpl.* MAH. 1.4025. 3.13656.

c. प्र praef. अनु *id.* MAH. 1.3229.: मै ’वं शुचो मा रुद देवयानि न त्वादृशी मर्त्यम् अनुप्रशोचते.

2. शुच् 4. *P. A.* lucere. *In dial. Vêd.* cl. 1. RIGV. 36.9.: शोचस्व ... अग्ने.

c. अप *in dial. Vêd. Intens.* extingui. RIGV. 97.1.: अप नः शोशुचद् अघम्.

c. आ *in dial. Vêd.* collustrare. RIGV. 97.1.: शुशुग्ध्य् आ रयिम् (v. gr. min. ed. 2. 389[b].).

शुचि (r. 2. शुच् s. इ) 1) purus, albus. IN. 5.62. 2) *m.* planeta Venus aut ejus moderator. 3) *m.* nomen mensis (Maius-Junius). H. 1.10.

शुचिस्मित (BAH. e praec. et स्मित risus) purum risum habens. IN. 5.1.

1. शुठ् 1. *P.* (खोटने) claudicare. (Cf. शुण्ठ्, कुण्ठ्, खोट्, 2. खुण्ड्, 1. खोड्, खोर्, खोल्, gr. *χωλός*.)

2. शुठ् 10. *P.* (आलस्ये) pigrum esse. *Cf.* 2. शठ्.

1. शुण्ठ् 1. *P.* (शोषणे *K.* खोटने *V.*; scribitur शुठ्, gr. 110[a].) siccari (cf. शुष्); claudicare (cf. 1. शुठ्).

2. शुण्ठ् 10. *P.* (शोषणे; scribitur शुठ्) siccari. *Cf.* शुष्.

शुद्ध v. शुध्.

शुद्धान्त *m.* (e शुद्ध et अन्त) i. q. अन्तःपुर. SAK. 108.1.

शुद्धि *f.* (r. शुध् s. ति) puritas.

शुध् 4. *P. interdum A.* purificari, lustrari. MAN. 3.132.: न हि हस्ताव् असृग्दिग्धौ रुधिरेणै ’व शुध्यतः; 11.46.: अकामतः कृतम् पापम् वेदाभ्यासेन शुध्यति; HIT. 126.: न वारिणा शुध्यतिचा ’न्तरात्मा; N. 8.18.: न हि मे शुध्यते भावः. — *Part. pass.* शुद्ध (v. euphon. r. 83. *d.*) purificatus, purus. N. 19.14. DR. 7.7. — *Caus.* purificare, lustrare. N. 17.10.: सुनन्दा शोधयामास पिप्लुप्रच्छादनम् मलम्. (Fortasse शुध् e शाध्, debilitato अ in उ, cf. शुन्ध्, चन्द्, शुभ्, hib. *cuidh* «clean, pure», gr. *καθαίρω*, *καθαρός*, lith. *cz'ys-ta-s* purus = शुद्धस् sicut zend. 𐬠𐬀𐬱𐬙𐬀 *bas'ta* ligatus = बद्ध, v. gr. comp. 102.; *cz'ystybe* puritas, castitas, *cz'ystiju* purifico; boruss. vet. *skys-tan* (acc.) purum, castum = शुद्धम्; slav. чистъ *čis-t*, lat. *cas-tus*. Vid. Pott. I. 252.)

c. परि *Caus.* purificare. R. Schl. II. 31.25.

c. वि *i. q. simpl.* MAN. 5.61. — विशुद्ध purificatus, purus. BH. 18.51. — *Caus.* purificare. MAH. 3.15979.

c. सम् *id.* संशुद्ध purificatus, purus. BH. 6.45. — *Caus.* purificare. MAN. 7.185.

शुन् v. श्वन् (gr. 225.)